

ILDEFONSO
FALKONES

Naslednici
ZEMLJE

II tom

Prevela
Gordana Mihajlović

 Laguna

Naslov originala

Ildefonso Falcones

LOS HEREDEROS DE LA TIERRA

Copyright © 2016, Ildefonso Falcones de Sierra
Translated from the original edition of Penguin Random
House Grupo Editorial, Barcelona, 2016

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Naslednici
ZEMLJE

TREĆI DEO

Između osvete i ljubavi

Barselona, jul 1409. godine

Vest je stigla dok je u Barseloni zasedao kortes: Martin Mladi, kralj Sicilije, sin kralja Martina i naslednik aragonskog prestola i grofovije Barselone, potukao je Sardinjane u bici kod Sanlurija predvođeci vojsku od dvanaest hiljada ljudi, nakon krvavog boja u kome se sukobio s više od dvadeset hiljada Sardinjana, Đenovljana i Francuza, udruženih protiv vlasti Katalonije, u kome su poginuli znameniti vojnici kao što je bio barselonski savetnik Žuan Desvaljs.

Ko zna koju po redu pobunu jednog ostrva, Sardinije, uvek buntovne i neposlušne, ugušio je princ koji je napisao ocu da odlazi u taj rat da bi oponašao junačka dela i podvige svojih predaka, kraljeva čija slava živi u svačijem sećanju. Uspeo je u tome oslanjajući se na vojsku Sicilije i na katalonsku armadu koja je isplovila da mu pomogne, i Barselona je eksplodirala od radosti čim se pronela vest o pobedi uz zvonjavu zvona u celom gradu. Kralj Martin je pozvao građane da zahvaljuju Bogu i da izraze tu zahvalnost procesijama koje su od tog trenutka krenule iz svih parohija. Sam vladar se obavezao na devetnicu

u katedrali, i prvog od tih devet obaveznih dana, kad je sišao u grad iz zamka u Valjdonzelji, pratila ga je cela Barselona. Više od dvadeset pet hiljada duša sačinjavalo je procesiju koja je, nakon tog početka devetodnevni molitvi, prošla kroz celu Barcelonu da bi blagodarila na pobedi.

Posle izraza pobožnosti, u letnje doba, kad je obdanica bila duga, a noći prijatne, ljudi su pohrlili na ulice i slavlje je trajalo danima. Vino, slatkiši, muzika, ples i turniri ulepšavali su svečanost.

U Bolnici Svetog krsta završeno je istočno krilo, i Ugo je bio u prilici da se uveri da tavanice na spratu, tamo gde su lukovi nalik na posude za vino presečene preko pola i okrenute naopako, streme ka nebu isto kao u brodogradilištu. Bila je to ogromna dvorana, visoka i dugačka, i mogla je da primi oko stotinu bolesnika, muškaraca, pošto su žene smeštane u salu u prizemlju, gde su lukovi i stropovi takođe bili visoki, mada ne toliko, a o njima su brinule Regina, postavši lekarka, i Merse, primorana da ide s njom, iako nerado. U istom tom prizemlju, među ostalim pomoćnim prostorijama, nalazio se vinski podrum za koji su upravnici angažovali Uga, premda za tako malu nadnicu da je morao i dalje da radi kao buteljar Ružera Puiga, iako je iz dubine duše želeo da prestane posle batina dobijenih od jednookog pre osam godina. Uprkos plati, pristao je, jer mu se dopadalo to veliko zdanje. Esteve, nadzorNIK palate, dopustio mu je da obavlja obe dužnosti istovremeno, kao i nekad dok je obrađivao vinograde. Osim toga, budući da je u pitanju bila Bolnica Svetog krsta u Barseloni, to je značilo da nije uposlen kod nekog drugog plemića koji bi se mogao nadmetati s grofom, što on nikad ne bi dozvolio. Ugo je i dalje proklinjao što je u službi čoveka koga mrzi, iako je dobro znao da ne može da učini ništa da bi to promenio.

Bolnički podrum je bio savršen, a Ugo se s neimarom koji ga je gradio dogovorio oko izgleda: rasporeda prostorija,

provetravanja, različitih odaja od kojih će se sastojati – jedne za vrenje vina, druge za pretakanje, treće za čuvanje... tu je bio i badanj – kao i pada od cigala pod nagibom, da se tečnosti ne bi nakupljale na jednom mestu. Uspeo je da ga nagovori da napravi i ognjište, gde je smestio alembik u kome će destilovati vino.

Satirao se od posla. Trebalo je razdeliti mnogo vina a zatim nabaviti još ili ga bar držati u podrumu i sprečiti da se ukiseli, a nije uvek postizao taj cilj. Postojale su priče o postupcima da se zaustavi proces kiseljenja i očuva vino. Mahir mu je to bio objasnio, mada tako sumnjičavim tonom da je još onomad i na Uga preneo svoje nepoverenje. Metod se sastojao u tome da se u posude s ukiseljenim vinom sipa tečnost dobijena kuvanjem oraha s vrbovom korom. Pričalo se da nakon tri-četiri dana vino izgubi ukus sirćeta. Ugo nikad nije pokušao s tim do te 1409. godine kad se dve stotine siromaha, možda i više, pridružilo bolesnicima koji su ležali u Bolnici Svetog krsta.

Podudarilo se da je u Barseloni boravio avinjonski papa Benedikt XIII, koji je pobegao kad je u Perpinjanu izbila kuga i došao na kortes u Kataloniji da s njim i s kraljem raspravlja o situaciji u Crkvi, u poslednje vreme zakomplikovanoj pojavom i trećeg pape u igri, Aleksandra V, izabranog pre mesec dana na saboru održanom u gradu Pizi usled neuspelih pregovora između Benedikta XIII i Grgura XII da se prevaziđe raskol. Ta dvojica papa, od kojih je rimski imao već osamdeset godina, ugovorili su susret u Savoni, te je Benedikt XIII isplovio za Italiju, gde je stigao u septembru 1407. godine. Grgur XII, međutim, nije otišao dalje od Sijene i predložio je drugo mesto za sastanak: Pjetrasantu. Avinjonski papa se iskrcao u Portovenereu; rimski je odseo u Luki. Tek nekoliko milja delilo je oba grada od Pjetrasante, ali ni jedan ni drugi nisu se odvažili da naprave prvi korak i otputuju tamo strahujući od suparnika. Nisu se videli i propao je pokušaj da se pronade rešenje za raskol. Prema tome, Katolička crkva je bila podeljena na tri

obedijencije.* Avinjon, Rim i Pizu. Kardinali i kraljevi su se odlučivali za jednog ili drugog papu zavisno od svojih interesa, i obećavali ili odricali poslušnost na osnovu dobijenih biskupskih dostojanstava, bula, prebendi, novca ili kraljevstava.

S Benediktom XIII putovao je i njegov ispovednik, dominikanac fra Visent Ferer, za kog se pričalo da čini čuda. Pre neku godinu, za vreme jednog ranijeg boravka u Barseloni, video je na portalu Orbs, gde je sastajalište slepaca, blistavog anđela sa sabljom u ruci. Dominikanac je rekao da mu je anđeo saopštio da je čuvar Barselone i da odatle štiti grad. Zadivljen fratrovim propovedima, barselonski Savet stotine je naložio da se iznad kapije izgradi kapela, i odonda je poznata kao Portal anđela.

Ovoga puta, putujući s papom Benediktom XIII, fratar je stigao u grofovski grad u pratnji više stotina učenika iz raznoraznih zemalja koji su govorili mnoštvo jezika, a mnogi od njih su bili bednici i odrpanci i pratili su ga svuda da bi prisustvovali čudima i slušali apokaliptične i strahotne propovedi fratra koji je ulazio u gradove okružen vojskom flagelanata što su ranjavali sebi leđa bičem. U čast fra Visenta, barselonski savetnici su naredili da se isplati prilog od tri stotine zlatnih florina za odeću i hranu svih tih ubogih ljudi koji su završili, ako ne u krevetima bolničke sale, a ono u velikom dvorištu u kome je tih dana građen veličanstven klaustar što je trebalo da ga opasuje.

Odeveni su i nahranjeni, a trebalo im je dati i da piju. Na veseljima zbog pobede kralja Martina Mladog na Sardiniji potrošene su poslednje zalihe gradskog vina; niko nije prodavao veće količine izuzev po vrtoglavo visokoj ceni. Ti jadnici su prvi probali Ugov pokušaj da popravi nekoliko bačvi ukiseljenog vina pomoću recepta s orasima. On ga je ispljunuo čim ga je okušao. Razblažio ga je vodom koliko se moglo, a upotrebio je i neke rezerve za bolesnike da napravi mešavinu... Ipak,

---

* Tako su se nazivale teritorije evropskih država podeljenih tokom izbijanja Zapadnog raskola prema tome ko je priznavao kog papu. (Prim. prev.)

opet je ispljunuo tu tečnost. Pošto je imao voća, pokušao je da i njega pomeša s vinom. Ni to mu nije bilo po volji, ali ti ljudi su pili nazdravljajući fra Visentu.

Gledao ih je kako se osmehuju s čancima podignutim uvis, većina njih bezubi, vremešni. Videlo se da su srećni zbog polovne odeće koja im je data, zbog hrane i vina. „Za kralja Martina!“ I dalje su nazdravljali. „Za njegovog sina Martina Mladog! I za Barselonu, koja nas je tako lepo primila!“ I zatražili su još vina. Ugo im je dao da piju koliko im duša ište. I sam se pridružio slavlju i nazdravio s onim zamaskiranim sirćetom što mu je izgrebalo grlo i izjelo jednjak dok nije sišlo u želudac. Ljudi su se kretali levo-desno, čuli su se vika, smeh i šale. Neko ga je pljesnuo po zadnjici. Okrenuo se. Bilo je nemoguće utvrditi ko je to učinio. Opet ga je neko udario, sa suprotne strane. Vratio se u prvobitni položaj. „Pij!“, pozvale su ga dve starice. Pogledao ih je. Jedna je pružila ruku ka njegovom međunožju i odskočio je unazad. One su prasnule u smeh. Druga je napravila pun krug da pokaže novu odeću, uz trunku kaćiperstva u žučkastim očima. „Pij!“, opet su zatražile, i obe podigle čanke. Pogledale su ga. „Pij“, kao da je opet čuo šapat, kao da su se obraćale nekom deranu, veoma tihim glasom. Podigao je čašu. Sirće mu se učinilo manje oporo.

Ispio je čašu vina naiskap. Nije se mnogo razlikovalo od onog što ga je tog jutra, pre nekoliko sati, razdelio siromasima u bolničkom dvorištu. Setio se dveju starica i zavrteo glavom smeškajući se. Možda one prate fratra sveca, ali ne ponašaju se nimalo pobožno.

– O čemu to razmišljate kad vas navodi da se smeškate, oče?

Merse je blistala u trinaestoj godini. Nije hteo da joj objašnjava zašto se smeška i očima je potražio Barću među narodom koji se smejao i plesao na obali, u blizini Santa Marije de la Mar, ispred Pla de Palau gde su se, kod tezgi na kojima su prodavani vino i slatkiši, okupili svirači uveličavajući slavlje zbog pobede na Sardiniji. Nije je spazio. Barća bi bez oklevanja proglasila

te dve starice za dve harpije što hoće da mu sisaju krv a da on zauzvrat... ne dobije ništa. To mu je, manje-više, kazala u doba kad je pokušavala da spreči njegovu vezu s Marijom. Bog te pita koliko dugo nije video Mariju, a tu i tamo su mu nedostajali njihovi sastanci.

Godinama nije imao odnose sa svojom ženom. Polni život mu je bio ograničen na slučajne susrete s robinjama i služavkama, ili s udatim ženama, nekim nezadovoljnim a nekim razuzdanim, koje je upoznao u bolnici, po krčmama ili na brojnim proslavama što su se, poput ove, održavale u Barseloni svakim mogućim povodom. Brzi, kratkotrajni sastanci, čak i skupi kad je odlazio u javnu kuću u Ulici Viladaljs, gotovo svi nezadovoljavajući. U misli mu je nahrupila uspomena na Eulalijinu nevinost, na svež i čist ukus njenih usta, mlade kože i na nade u neizmernu nasladu koje je tada gajio. Nije znao ništa o njoj; nije se potrudio da sazna. Oterao je te uspomene iz glave. Starice iz bolničkog dvorišta prestale su da se šale čim se pridružio njihovoj zdravici. Obe su pile iz svojih čanaka nemušto mu zahvaljujući na društvu, što ih nije oterao kao da su kužne, što stoji pored njih s vinom u ruci kao momci koji su im se udvarali kad su bile mlade. Kako je malo potrebno da se ožive ta vremena! Gutljaj vina. Nisu ga više dodirivale; nisu se ni smejale. Njihove oči su razbile starost blistajući blagim sjajem dok su se crte izbornih lica opustile u izrazu koji je očarao Uga.

– Razmišljam o dvema staricama – odgovorio je ćerki. – Pokazale su mi... zahvalnost.

– Za šta?

Razmislio je nekoliko časaka.

– Ni za šta.

– Oče! Ako im niste ništa dali, zašto bi vam pokazale zahvalnost?

Privukao ju je k sebi i nežno zagrlio.

– Zapravo jesam dao nešto tim staricama – odvratio je. – Malo naklonosti.

– To se ne važi. Toga imate preko mere! – iznenadila ga je. Zagrlio ju je još čvršće dok nije jauknula. – Siledžijo! – okrpila ga je sa simpatijama. – Zar ćete se sad menjati?

Nežno ju je prodrmao iako je želeo da to bude jače da bi je osetio, čuo kako se smeje i više, da bi učestvovao u njenoj životnoj snazi, njenoj mladosti. Naposljetku ju je cmoknuo u obraz pre nego što se odvojila od njega i opet ga ukorila:

– Siledžijo!

Otac i kći su skupa uživali u njenom detinjstvu. Izgradnja bolnice i radnici što su se vrzmali gore-dole uvek su im pružali privlačan, svaki put drugačiji i podsticajan okvir. Kad Merse nije učila, Ugo je predlagao igre i druženje s ostalom mladeži, podstičući ih i bodreći, a njegova ćerka im se predavala i dušom i telom, no čim je Regina počela da dolazi u bolnicu da leči bolesnice u prizemlju, iako su na spratu još trajali radovi, zatražila je njenu pomoć, a Merse se nije usuđivala da izgovori naglas da joj je medicina mrska. Ugo je to znao. Njemu jeste priznala.

– A šta bi ti da radi Merse? – skresala mu je u brk Barća kad je popričao s njom. – Da bude vinarka? Više nemaš vinograde. Ili možda buteljarka? To nije žensko zanimanje...

– Da se uda, kao i sve žene.

– A miraz? – odvrtila je. – Nemaš ga. Nemamo šta da ponudimo, gospodaru. Za koga da se uda? Najbolji kog bi dobila bio bi neki zanatlija ili zidar, neko od svih tih oslobođenika što se smucaju Ravalom. Pusti je da uči o lekarijama uz tu aspidu. Regina ima znanje, to se mora priznati. Devojčicu će čekati lepa budućnost ako postane dobra babica.

Prihvatio je njene argumente i protiv svoje volje gurao ćerku da radi s Reginom, ali čim bi pronašla neki trenutak ili ako bi ovoj drugoj popustila pažnja, sklanjala se u bolnički podrum, kod oca, ili bi brže-bolje pobešla da nađe svoje društvo.

Daume je umro te 1409. godine i Reginine sumnje su se potvrdile iako je pogrešila kod posledica: starac nije imao porodicu kojoj bi ostavio kuću u nasledstvo, ali naslednica nije bila Merse, nego Mavarka. Sad su kiriju plaćali Barći, i Regina je pristala na to pošto nije želela da se seli.

Podrum Bolnice Svetog krsta pružao je Ugu mogućnosti kakve grofov nije. Rad u bolnici sastojao se od toga da pripremi vino za bolesnike, u velikim količinama, uprkos skromnim sredstvima dobijenim od upravnika. Kad bi potrošio vino od bolničke berbe, malo šta je mogao da učini sem da nabavi jeftino vino i da ga razdeli. Ali čim bi završio u palati u Ulici Market, zatvarao se u bolnički podrum i izvodio eksperimente. Pošto bi ispunio obaveze prema bolesnicima, niko mu nije smetao i tražio objašnjenja.

Pokušavao je da shvati vino. Zašto isprva vri tako jako a zatim polagano? Pokušao je da to kontroliše. Nastojao je da mu promeni ukus, jačinu, telo, utisak. *Aqua vitae*, kruške, kupine, trske rogoza, karanfilić, đumbir, cimet, mahovina, kore od jabuka i od zrelih pomorandži, origano, suvo grožđe, kumin, metvica... Znao je bezbroj načina da izmeni vino, ili u trenucima kad je vrilo da bi mu promenio ukus, ili kad je pretakano ili dok je starilo. Takođe je trebalo da pripremi lekove na bazi vina koje su od njega naručivali lekari: žalfiju i med kuvane u crnom vinu za glavobolju; dinjicu i bršljan kuvane u belom vinu za kamen u bešici ili s divljim pelinom za kamen u bubregu; žavornjak s crnim vinom za zadah iz usta... Postojale su desetine recepata za lečenje tegoba i bolesti.

Sklanjao se u podrum. Ulazio je u njega i gubio pojam o vremenu i o prostoru; tamo su bitisali jedino on i njegova vina. Regina nije postojala. Merse je znala gde da ga nađe i pojavljivala se u najneočekivanijem trenutku. Tada bi je obučavao o vini-ma a ona je slušala s više zanimanja nego što ga je ikad pokazala prema svom učitelju ili prema Regini, koja je tvrdo namerila da uči Merse o bolestima i lekovima. Curica je nagrađivala oca

divljenjem i poštovanjem prema njegovim znanjima, a pitanja i dodatna pojašnjenja predstavljali su muziku za njegove uši. Pucao je od ponosa. Zatim je dolazila Barća da ga podseti da treba da jede, i pojavljivala se s čankom čorbe onih popodneva kad bi zaboravio da je vreme ručku.

S vremena na vreme, osim toga, dopuštao je sebi da prošetava po vinogradima u Ravalu, da popriča s vinogradarima i omiriše zemlju, a naravno, išao je u te šetnje svaki put kad je Merse imala vremena da švrlja s njim po Barseloni, kao tog sunčanog julskog popodneva na Pla de Palau dok je slavljena pobeda kralja Sicilije, Martina Mladog, nad savezom Sardinjana, Đenovljana i Francuza, i Santa Marija se uzdizala iza njih a ispred stajalo more, mirno i blistavo.

Ljudi su plesali na zaravni. Frule i talambasi su snažno zasvirali novu melodiju za ples. Otac i ćerka su se ćutke zgedali; muzika je onemogućavala sve sem nežnog pogleda koji je pronicao u dušu i govorio mnogo više od svih reči. Međutim, iznebuha su zazvonila zvona. Zvona Santa Marije, zvona ostalih crkava u Barseloni. Svirači su zamukli. Nije to bila zvonjava što se ori i ori, svaki put iznova, pred veću o pobedi. Nije ograšavala veselje. Zvona nisu sazivala građane da se zabave. Zvonila su za mrtve. Svirači su ostavili instrumente kao da odlažu oružje. Ljudi su ućutali i razišli se, lagano, gledajući se upitno, tražeći objašnjenje. Čija smrt bi mogla biti tako važna da prekine tu proslavu? Malobrojni su se usudili da izuste ono čega se većina bojala: kraljeva.

Dabome, to jeste bila kraljeva smrt, ali ne Martinova, nego njegovog sina, Martina Mladog, kralja Sicilije, preminulog od groznice ubrzo posle pobede. Buntovna Sardinija, koja je Kataloncima uvek priređivala nevolje i neprijatnosti, odnela je još jednu žrtvu. Veselje se izmetnulo u plač. Slavlje u žalost za pokojnikom i sahranu. Umro je kralj, premda je ono najvažnije, što je lebdelo u vazduhu, bila svest o tome da je ispustio dušu prestolonaslednik aragonske krune i kneževine Katalonije;

direktan potomak muške loze grofovske kuće Barselone, otpočete s Vilfredom Dlakavim i nastavljene s velikim kraljevima: onima s prezimenom Ramon Berenger; Đaumeom Osvajačem; Pedrom Velikim, zatim još jednim Pedrom, Svečanim, i mnogim drugim znamenitim vladarima koji su proširili kraljevstvo i osvojili Sredozemlje, razvili trgovinu i omogućili vazalima da se obogate. Od svih njih u životu je ostao jedino stari Martin, koji je uskoro trebalo da napuni pedeset tri godine, obudoveo pre tri godine kad se upokojila kraljica Marija. Godine 1409. Martin Crkveni je bio tek jedan gojazni kralj što je bolovao od groznica četvrtaca i neprestano bio umoran i pospan, poslednji iz velikog roda grofova od Barselone.

U suzama zbog naslednikove smrti, kraljevstvo je počelo da strahuje od neminovnog sukoba za nasleđe krune po smrti monarha, užasno bliske po mišljenju pesimista.

Godina 1409. donela je smrt još jednog vojnika: grofa od Navarklesa, vrhovnog zapovednika katalonske vojske. Ružer Puig, njegov sinovac, nasledio je titulu i zemlje u nedostatku grofovih živih potomaka.

– Njegovo gospodstvo želi da podeš s njim u zamak Navarkles – obavestio je nadzornik palate Uga – da proveriš u kakvom su stanju vinski podrum i zalihe vina. Sutra u zoru.

– U Navarkles? – začudi se Ugo.

Grof nikad pre toga nije tražio od njega da pođe u Kasteljvi de Rosanes, gde je imao još jedan zamak i, zamišljao je Ugo, još jedan vinski podrum. Nije shvatao zašto plemić želi da on pođe u Navarkles.

– Njegov stric, vrhovni zapovednik – objasni Esteve pošto mu je Ugo izneo svoje nedoumice – imao je dobar podrum sa izvrsnim vinima, bar tako misli Njegovo gospodstvo. Po meni to mora biti razlog što želi da podeš s njim... izuzev ako želi da te ubije tamo negde daleko i da niko ne sazna.

Šala je uznemirila Uga. Nije to bilo tako suludo kao što je izgledalo na prvi pogled.

– Hoće li poći i jednooki? – upita ne skrivajući iznenadnu brigu.

Esteve se obazre levo i desno. Stajali su kod vrata podruma. Ni on nije voleo Matea. U palati u Ulici Market, ko ga se nije plašio taj ga je mrzeo, a mnogi su gajili oba osećanja podjednako, ali nazvati ga tako, „jednooki“, izlažući se riziku da neko čuje i prenese mu, makar i samo zato da bi pridobio njegovu naklonost, bilo je nešto previše opasno za nadzornika.

– Ne verujem – odgovori smireno, uverivši se da nema nikog drugog. – Znaš da je Mateo zadužen za sve kad gospodar nije u Barseloni. Pretpostavljam da će ostati ovde, da nadzire palatu.

Selo Navarkles se nalazilo nekoliko dana puta od Barselone, drumom koji je najpre vodio preko reke Ljobregat a zatim do Puigserde, preko Manrese i Berge. Bio je to prometan drum pošto je u Puigserdi izrađivano dobro sukno.

Grof je jahao na konju. Ugo je išao pešice, s još trojicom vojnika koji su se smenjivali vukući uzde dveju mula upregnutih u praktično prazna kola, pripravna da se u povratku napune, palo mu je na um. Nekoliko dana su spavali po pojatama za seno, baštama i štalama, dok je gospodin grof odsedao u najboljoj sobi u najboljoj kući u selu koje bi odabrao da u njemu prenoći, Navarkles ih je dočekaio jesenjim suncem i ono je, iako mlako, osvetljavalo zemlju, kuće, i u izvesnom smislu duh ljudi sviknutih da žive okruženi mediteranskim suncem. Zaputili su se u zamak, na vrhu uzvišenja: kompleks opasan zidinama, unutar kojih je niz bez reda postavljenih građevina okruživao ono što je prvobitno bila samo kula motrilja, stražara.

Kaštelan ih je čekao kod kapije. Ružer Puig je odlučio da zadrži istog upravitelja koji je vršio tu dužnost u vreme njegovog strica, jednog starijeg, grubog čoveka, odsečnog u ophođenju i govoru, i on je na licu mesta, ispred zidina zamka, savio

koleno i zakleo se na vernost novom grofu. Iza njega se tiskalo mnoštvo seljana bednog izgleda i pognute glave, kmetova uznemirenih zbog promene gospodara.

Ugo i ostali su smešteni u prostranoj odaji s više slamarica gde su spavali vojnici koji su čuvali zamak.

– Neka legnu dvojica na jednu, a ako nema za sve, neka spavaju na zemlji! – čuo je kako je naložio grof kad ga je kaštelan upozorio da nema dovoljno slamarica. – To je moj buteljar – dodao je upirući rukom u Uga. – Pokaži mu podrum. A ti mi posluži najbolje stričevo vino – naredio je.

Podrum je bio divan, prostran, ukopan u zemlju i izgrađen od velikog i širokog kamenja koje je održavalo svežinu i istu temperaturu i leti i zimi. Ali ako je gradnja bila zavidno dobra, nije takav bio i badanj koji je tu stajao, a ni bačve ili ćupovi, ni alatke, ni čistoća, a pogotovo ne provetrenost. „Izvrсна vina, tako mi je rekao?“, zapitao se s podsmehom setivši se Esteveovih reči kad je namirisao kiselinu sirćeta.

– Pootvaraj sve prozore – naredi slugi koji ga je dopratio. – Ko je bio buteljar bivšeg grofa? – upita dok je taj čovek izvršavao njegovo naređenje a on pregledao bačve.

– Duže vreme je bio bez buteljara – odgovori sluga. – Prethodni je umro pre nekoliko godina. Gospodin grof je pokušao s raznim ljudima iz ovih krajeva, ali više su bili pijanice nego buteljari. Od tada se mi sami staramo o tome.

– Mi?

– Posluga zamka.

– Koje bačve su od ovogodišnje berbe? – upita Ugo govoreći sebi da mora biti da to vino još lagano vri.

– One tamo – pokaza čovek.

Ugo pođe do njih.

– Nisu poređane po godinama? – upita videvši da na bačvama nema nikakve oznake.

Cimao je zaglavljen u slavinu na bačvi. Sluga ne odgovori na pitanje; Ugo se na koncu okrenu ka njemu i na licu mu je

pisalo da on to ne zna. Silom je vrteo slavinu dok nije natočio nešto vina u krčag.

Ispljunu ga. Ako je sve vino takvo, Ružer Puig neće biti prezadovoljan. Ostavio je tu bačvu i pokušao s onom pored nje, i vino mu se učinilo isto tako odvratno.

– I ovo je pio vrhovni zapovednik katalonske vojske?

– Jeste – odvratni sluga sležući ramenima. – To je vino paora s njegovih poseda – izjavi. Ugo othuknu. – Svi pijemo ovo vino – gotovo da povika čovek uvređen onim što je doživeo kao Ugov nedostatak učtivosti. Priđe, ote mu krčag iz ruku i ispi ostatak nadušak. – Odlično je! – pohvali ga. – To je ovdašnje vino.

Možda se to vino dopada žiteljima tog kraja, hladnog, neplodnog, možda je godilo i gospodaru tih zemalja, prekaljenom vojniku, ali Ugo je znao kakvo je nepce Ružera Puiga, imalo je mnogo više prefinjenosti nego što je ispoljio sluga hvaleći najobičnije sirće.

Vino koje je poslužio novopečenom grofu od Navarklesa pronašao je u jednoj netaknutoj bačvi. Isprva mu se i za njega učinilo da je prokislo, ali ko ne bi stekao takav utisak u tom okruženju i pošto je probao vino iz više bačvi, za koje se ispostavilo da je čisto sirće? Dobro je oprao krčag i isprao usta. Usuo je vino, malu količinu, i provetrio ga. Održalo se, zaključio je napravivši razliku između kiseline sirćeta i jakih, moćnih ukusa grubog i prostog vina koje je sazrevalo ko zna koliko dugo. To je bilo nemoguće odrediti, mada verovatno nije mnogo duže od godinu dana... Bogu nisu često po volji takva čudesa! Ipak, vino što ga je sipao u grofov srebrni pehar prethodno je razblažilo vodom, dovoljno da razredi snažno telo koje je bilo teško čak i gutati.

Ružer Puig je sedeo za velikim stolom u kuli dok je grupa malih vazala čekala u redu da bi ukazala počast i zaklela se na vernost i vazalstvo novom senioru. Kaštelan ih je predstavio jednog po jednog da bi potom proučili, s računovodstvenim

knjigama i ostalim dokumentima rasprostrtim po stolu, prihod koji je svako od njih ponaosob davao grofovoj blagajni.

Ugo je ubrzo shvatio da Ružer Puig ne podnosi zvanične dužnosti. Kao novom gospodararu, trebalo je da mu se podanici zakunu na vernost, ali čim bi uzeli da razmatraju brojeve i prava, dobijao je napade besa i nestrpljenja. Nijedan vazal nije bio pošteđen njegove srdžbe.

– Toliko kuća a tako mali prihod?

Vreme je loše; nema dovoljno paora da obrađuju njive. To je bilo opravdanje kojim su, jedan za drugim, bez razlike, pokušali da se izvogle.

– A ti onda poteraj te lenje bednike da više rade! – vikao je grof. – Hoću više novca, razumeš li?

Svi su razumeli. Sedeći za čelom astala u stolici što je podsećala na presto, Ružer Puig je vređao i pritiskao svoje vazale pijujući vino koje mu je neprestano sipao Ugo. Buteljar se naposletku izolovao od tih problema. Šta on radi tu, daleko od svojih najbližih, trpeći uvrede čoveka koga mrzi, zapitao se umesto toga. Potreban mu je taj posao, to je istina; jedu, spavaju i oblače se zahvaljujući toj plati. A sve i da nije tako, opet ne bi mogao da ga napusti i da se izloži grofovom gnevu, s tim što to nije nužno podrazumevalo trud da traži dobro vino za njega. Mogao mu je dati loše vino izgovarajući se da nema drugog i niko ne bi mogao da ga optuži ni za šta. Ni Ružer Puig, ni sluga kome se sviđalo sirće ne bi pronašli netaknutu bačvu. Ne čini on to zbog grofa, odgovorio je sebi posle nekoliko časaka, nego zbog vina. Poštuje ga, poštuje ga do te mere da nije kadar da posluži loše vino ni najgorem neprijatelju. Osmehnuo se. Ružer Puig je opet spustio prazan srebrni pehar na sto a Ugo ga je opet napunio.

– Kazni ih i videćeš kako će da rade! – podviknuo je grof za to vreme jednom debelom, oznojenom vazalu, koji kao da se sav skvrčio, stežući šešir u rukama koje je držao ispred trbuha, lica malo okrenutog u stranu, kao da ne sme da pogleda gospodarara pravo u oči.

Ugo je bez teškoća zamislio debeljka u potpuno drugačijoj situaciji: kako psuje i kinji svoje vazale, seljake vezane za zemlju. Video ga je, ovaj put uspravnog, kako pljuje dok ih grdi što mu donose malo prihoda, šamara ih ili šutira, i preti još gorim kaznama. S gađenjem je skrenuo pogled.

– Još vina! – uzviknuo je Ružer Puig.

Ugo je izvršio naređenje. Više puta je silazio u podrum da napuni krčag. Ružer Puig nije prestajao da pije a njegova naređenja i psovke zvučali su sve nerazumljivije, zaplitaio je sasušanim jezikom, a bistrina uma mu se izgubila u vinu.

Smrklo se, i kaštelan je okončao mimohod vazala i pokušao da se obazrivo povuče.

– Kud si pošao? – ipak ga iznenadi grof.

– Vaše gospodstvo, da izdam potrebna naređenja za vašu večeru.

Raznorazne kobasice poslužene su na velikoj tacni kao predjelo. Ružer Puig je sasuo u sebe pehar vina. Ugo je pohitao da ga podigne i opet napuni. Grof je zagrizao deo kobasice, ali toliko ju je stisnuo rukom da se ostatak raspao. Bacio je meso na jednog slugu. „Glupače!“, naružio ga je. Promrmljao je kletve i pokušao da potegne iz pehara, ali mu je on iskliznuo iz masne ruke i udario o pod. Tamo je, kod grofovih nogu, zveckao dok ga on nije šutnuo i odbacio na drugi kraj prostorije. Ugo je uzeo pehar s vodom, prosuo tečnost na pod i opet ga napunio vinom. Grof se nasmejao i pokušao da mu čestita, ali nije bio kadar da se okrene.

Pilići, jarebice i činija s povrćem. Sto se punio hranom a grof nije bio u stanju ni da je uzme. Preturao je po jelima i prinosiso pune šake ustima. Vikao je i vređao slugu; gađao ih hranom i tanjirima, i obećao da će ih pobiti čim svane. Za vreme jedne takve tirade Ugo je iskoristio priliku, zdipio pola pileta, i smazao ga iza leđa grofu, kome je stavljao pehar u šaku čim bi je ovaj samo pomerio da ga uzme. Kaštelan se oprostio pre nego što je gospodar stigao da se usprotivi pod izgovorom da

ujutro mora da urani. Bio je nestao kad je Ružer Puig prestao da zamuckuje, i zarežao. Zatim je vikao, psovao, ošamario slugu koji mu je neoprezno prišao preblizu, podrigivao i povraćao; mokrio je na licu mesta, u stolici, ne skidajući čakšire, bacao tanjire i hranu uz zbrkane kletve, smejavao se, cerekavao glupavo i histerično, i pio, pio, najviše od svega pio.

Noć je proticala a u odaji je zavladao tišina koju je narušavalo jedino grofovo hrkanje pomešano s nekim nepovezanim rečima. S vremena na vreme je pružao ruku sa srebrnim peharom koji je čvrsto držao u šaci. Ugo ga je služio. U većini slučajeva vino se prosipalo po grofovoj odeći a on se žalio i trudio da ga prinese usnama; ponekad se prosto prolivalo na pod pošto bi težina tečnosti pomerila pehar u plemićevim rukama čim bi Ugo sipao vino u njega.

Bilo je gluvo doba noći kad je Ružer Puig naslonio glavu na sto i ispustio pehar, a on opet pao na pod i zvecnuo. Ugo ga je neko vreme slušao kako hrče. Ne znajući šta da radi, prošao je pored njega i izašao na vrata na koja je ulazila i izlazila posluša. Jedan od njih, onaj koga je grof ošamario, spavao je kraj mešine s vinom, verovatno još pijaniji od gospodara. Udario ga je stopalom po nozi a on se nije ni pomerio. Šutnuo ga je jače, i opet isto. Zašao je malo dublje u jedan hodnik. Nije se čulo ništa. Pozvao je. Niko mu nije odgovorio. Zamak je bio u najdubljoj tišini, te se vratio. Grof je ličio na napola polomljenu lutku, nagnut u stolici u nestabilnoj ravnoteži, s glavom na stolu, dok su mu ruke nepomično visile sa strane.

Gledao ga je s vrata.

– Ružer Puig, grof od Kasteljvi de Rosanesa i od Navarklesa!
– izdeklamovao je naglas prilazeći mu.

Zvuk vlastitih reči ga je iznenadio i načas je pažljivo oslušnuo. Grof nije reagovao. Eto ga njegov neprijatelj, savladan, valja se u govornima. Zgrabio ga je za kosu i povukao. Grof ga je pogledao belo, praznim očima. Pustio mu je glavu, i ona je udarila o drvo stola uz tup zvuk. Ništa. Opet ju je podigao i

opet pustio. Ruđer Puig ni ovog puta nije odgovorio. Sledeći put je pridržao glavu rukom da bi udarila jače. Mogao je da je rascopa tu, istog časa. Prišao je zidu, gde je visilo oružje. Oklevao je ugledavši jedan mač, nikad nije držao to oružje u rukama. Skinuo ga je i zavitlao njime. Učinio mu se nezgodan, težak za rukovanje. Sekira. Setio se sekirice iz brodogradilišta i skupio usne: sandale, ćelavi džukac... njegovo detinjstvo! Ta sekira bila je sto puta veća i teža od sekirice iz brodogradilišta. Možda bi u bici bilo još složenije i teže rukovati njome nego mačem, ali nije potrebno previše spretnosti da se podigne i da se zada udarac u vrat nekog čoveka. Smatrao je da ne bi ni bilo potrebno upotrebiti snagu da je spusti: težina bi bila dovoljna da sečivo prereže vrat Ružera Puiga. Prišao je stolu i podigao sekiru. Želeo je da je spusti, kao što je grof od Navarklesa bio naredio za gospodara Arnaua, Ugu na oči, obnevidele od krvi što mu je tekla niz lice zbog batina koje je to kopile naredilo da dobije. Oslušnuo je svoje disanje. Brodogradilište, dan kad je Ruđer Puig izdejstvovao da ga izbace. Eto ga, prepušten njemu na milost i nemilost. Katerinino silovanje. Bernat. Poniženja u palati u Ulici Market. Poslednje batine kad je dozvolio da ga jednooki isprepuca u vinskom podrumu. Osveta mu je nadohvat ruke, osveta za koju nikad nije pomislio da će biti tako laka: smrt.

Ali nije to učinio: nije mogao da ubije... bespomoćnog čoveka. Okačio je sekiru na zid.

U nedostatku pravog naslednika po katalonskoj tradiciji i običajima, ali ne i po zakonu, budući da nije postojao nijedan koji bi zabranio da nasleđe krune bude preneto po ženskoj liniji, kralj Martin je bio za to da se za prestolonaslednika imenuje njegov unuk Fadrike, vanbračni sin Martina Mladog sa Sicilijankom Tarsijom Ricari. Kortes, još uvek okupljen u Barseloni, Savet stotine, papa pa i kraljevi savetnici usprotivili su se tom

imenovanju. „Katalonija neće prihvatiti kopile“, uveravali su ga, pogotovo što je, mada star i bolestan, Martin mogao da sklopi novi brak i dobije dete. Kralj je navaljivao da ozakoni Fadrikea, priznajući da je impotentan i nesposoban za brak. Narod je, sa svoje strane, uporno tražio da se opet venča i monarh, dobroćudan i slab, pristao je na zahteve svojih podanika.

Dovedene su mu dve devojke da odabere: Sesilija Aragon-ska, sestra grofa od Urgelja, i Margarida de Prades, unuka grofa De Pradesa koja je, nakon očeve iznenadne smrti, kao mala, odgajana na dvoru kao dama Marije de Luna, Martinove prve supruge. Te prethodne veze su prevagnule da kralj odabere Margaridu, lepu devojku, od dvadeset i nešto godina.

Pošto je kralj odabrao suprugu, grof De Prades, Margaridin deda, dao je svoj pristanak, a Benedikt XIII, jedan od glavnih zagovornika braka, nije pridao značaja kanonskoj prepriki koju je predstavljalo daleko srodstvo s kraljem Đaumeom Pravednim, čiji praunuk je bio kralj Martin, i dao mu je oprost. I tako, kralj Martin Mladi je umro na Sardiniji 25. jula, a njegov otac i mlada Margarida de Prades će se venčati kroz manje od dva meseca, sedamnaestog septembra, u kapeli Beljesguarda, malog zamka sa četvrtastom osnovom, velikim kulama na čoškovima i zidovima sa zupčastim kruništima, koji se nalazio van Barselone, u podnožju planine Koljserole, na mestu gde je kralj Martin voleo da živi, i odakle se video ceo grad, koji se poput plašta rasprostirao do mora.

Sve se odigralo tako brzo da Martin nije imao novca ni da plati venčanje, pošto su mu nakit i imetak bili založeni. Postojala je tradicija da se pred kraljevo venčanje sakupi poseban, svadbeni porez, da se pokriju troškovi, ali ovom prilikom kralj je bio prinuđen da se obrati zajmodavcima i da se zaduži na račun budućeg poreza da bi mladoj supruzi pružio ceremoniju kakvu zaslužuje. Fra Visent Ferer je venčao mladence a Benedikt XIII blagoslovio brak. Priređena je gozba u samom

zamku, i na nju su pozvane brojne ličnosti okupljene u Barseloni povodom kortesa.

Po povratku iz Navarklesa Ugo nije imao vremena da se vrati svojim dužnostima buteljara u Bolnici Svetog krsta i u palati u Ulici Market, pošto je pozvan da se stara o vinu koje je trebalo da piju te stotine gostiju. Brijali* od tkanine protkane zlatom, svila s reljefnim zlatnim vezom, crne odežde izvezene srebrom i biserima, šeširi ukrašeni dragim kamenjem; srebrni servisi; zlatni pehari; tapiserije i draperije; kralj i kraljica su sedeli na klupama s prekrivačima od raznobojne vune i na kadi-fenim jastucima izvezenim kraljevskim grbom. Ugo je stajao iza kraljevog peharnika, plemića Điljema Ramona de Monkade, i bio je u obavezi, kao i on, da proba vino pre nego što ga posluži kralju. Sve je kušano u strahu od trovanja, a ono se, s druge strane, nije dogodilo nikad u istoriji Katalonije, pošto su nosači tanjira u povorci na čijem čelu je stupao majordom sa štapom unosili hranu i probali je pred Njegovim veličanstvom; pekar je probao hleb, a poslastičar voće i kolače. Majordom je kušao sve zajedno sa svakim od njih.

Ugo je prisustvovao tim ritualima osećajući se nelagodno u crnoj odeći od grube tkanine koju su ga terali da nosi. Ali ta nelagodnost je bila mačji kašalj u poređenju s glađu koju je trpeo; doručkovao je pre mnogo sati, a tri jela od kojih se sastojala gozba predstavljala su samo hod po mukama pogoršan obiljem posluženim uzvanicama. „Katalonci treba da budu umereni u jelu i u piću“, savetovao je fratar Ejšimenis u svojim knjigama. Zbog toga su kraljevi jeli samo dva jela, ili tri na proslavama: piletinu leti, kokošje meso zimi; svinjetinu, teletinu, jarebice... Ali količina je bila nešto drugo. Pred kralja je postavljan jedan tanjir, tačno, ali porcija je bila dovoljna za dvadeset ljudi; pred patrijarhe i nadbiskupe, porcije za šesnaestoro; pred

* Raskošna svilena ženska odeća. (Prim. prev.)

biskupe i vitezove kraljevske krvi, porcije za dvanaest ljudi, a pred ostalo pozvano plemstvo i vitezove, za osam.

– Uvek je tako na velikim svečanostima, kao što su svadbe – objasnio je Ugu jedan pomoćnik u podrumu u trenutku kad je morao da napusti trpezariju i ode po još vina. – Na običnim proslavama takođe postoji hijerarhija, iako kralj počinje s osam porcija a poslednji dele jednu porciju na dva dela.

– Ali pretiče mnogo hrane! – iznese pritužbu Ugo, usta već napunjenih pljuvačkom.

– Ne, ne pretiče ništa. Što se ne pojede za kraljevskim stolom daje se skupljačima milostinje da razdele siromasima, razumeš li?

– Ne.

– Na taj način kralj daje najveću milostinju i tako se lestvica spušta sve niže i kad je reč o dobroti i darežljivosti.

– Sad razumem.

Isto pitanje, na koje je dobio isti odgovor, „razumem“, u tom slučaju iznuden, postavio je Ugu majordom kraljevske kuće kad se petnaest dana uoči kraljeve svadbe naprečac pojavio u bolničkom podrumu u pratnji dvojice vojnika.

– Njegovo veličanstvo kralj Martin želi da mu budeš buteljar – saopštio je bez uvoda.

Pamtio je istu takvu situaciju: jednooki mu je bio rekao nešto slično kad mu je predložio da postane buteljar Ružera Puiga.

– Ne...

Majordom se napravi da ga nije čuo. I jednooki je onomad slično postupio.

– Treba da nađeš najbolje vino za kraljevu svadbu. Njegovo veličanstvo se još seća vina koje je pilo na otvaranju radova na izgradnji ove bolnice.

– Njegovo veličanstvo ima dobro pamćenje – odvratila Ugo, misleći kako je od tada prošlo osam godina. – I sad me zove zbog vina koje je popio tako davno? Nema buteljara?

– Nije na meni odgovornost da sudim o kraljevim odlukama, koliko god da je vremena prošlo – ozbiljno odgovori majordom. – Razumeo sam da mu je grof od Kasteljvija pomenio tebe da bi se rešilo pitanje vina za svadbu. Dvor nije u zavidnoj finansijskoj situaciji. A što se tiče toga ima li buteljara ili ne: nema. Odavno je bez tog nameštenika. Ja sam preuzimao na sebe kupovinu vina. Otkako je umrla kraljica Marija, kralju nije bio potreban buteljar, ali sad, s novom kraljicom i njenom svitom, jeste.

– Ali ja... – Ugo othuknu, i nije bio u stanju da smisli kako da se suprotstavi kraljevoj volji, koju su uz to podupirala dvojica vojnika gledajući ga neprijateljski nakon prvog odbijanja. – Bolnica...

– Razgovarao sam s upravicima i oni razumeju.

– Razumeju?

– Oni da, a ti?

Nekoliko časaka je kasnio s odgovorom, dovoljno da jedan vojnik nabere čelo i uzvrpolji se uznemireno.

– Razumem. A grof od Kasteljvija...?

– I on razume. Vladareve želje su na prvom mestu.

– U redu.

– U tom slučaju – nastavi majordom – idemo kod tebe po tvoje stvari.

Ugo iskrivi lice.

– Šta hoćeš time da kažeš? Šta će mi moje stvari? Dobro im je tamo gde su.

– Kraljev buteljar treba da spava u podrumu.

Ugo se opirao.

– Hajdemo! – pozva majordom vojnike.

Ugo nije čekao da ga natmureni vojnik podbode kopljem i pošao je na čelu kolone ono malo koraka što ih je delilo od Barćine kuće, kad se pređe Ulica Ospital. Usput je razmišljao kako život ljudi njegove fele uvek zavisi od odluka moćnika, bilo da je to grof, bilo kralj. Malo toga mogu da učine da se

suprotstave željama ljudi koji vrše apsolutnu vlast i da rizikuju da se pobune protiv gospodara čiji odgovor je nepredvidljiv.

– Imaš sreće, gospodaru, što je sve ovo za tvoje dobro – podrugnula se Mavarka čuvši Ugovo objašnjenje – jer da su hteli da te hapse, poslali bi celu vojsku. Hoćeš li se vratiti? – upitala je pošto je pokupio svoje stvari u malu bošću sa četiri iznošena komada odeće, svime što je posedovao.

– Da li ću se vratiti? – zapita se i on. Skupio je usne i sleгнуo ramenima. – Uzdam se da hoću – dodao je. – Zašto se ne bih vratio?

– A devojčica? – upita Barća promuklim glasom.

– Brini o njoj – zamolio je.

Međutim, Mavarka nije mogla da ispuni zaduženje pošto je Regina pozvana u zamak Beljesguard i povelala je Merse sa sobom. Ako je Ugo spavao u vlažnom i mračnom sobičku u samom podrumu, Regina i Merse su delile još manju sobu iznad prostorija namenjenih posluži iz zamka, premda je ona, za razliku od njegove, imala malo svetla što je ulazilo unutra kroz uzan, izdužen prozor.

– Šta ćete vi ovde? – iznenadio se prvi put kad je nabasao na ćerku i ženu, još pre kraljeve svadbe.

– Oče! – uskliknu Merse.

Regini se nije pomerio ni mišić na licu. Mora da je znala da je on u podrumu; nikad joj ništa nije promicalo.

– Kraljici su potrebne naše usluge – odgovori.

Prvi put mu je izgledala kao veštica. Veštica! To je ona. U tom trenutku Merse mu je vragolasto namignula i prekinuo mu se tok misli.

– Treba da pomognemo da kralj začne naslednika – dodala je Merse tišim glasom, kao da mu odaje tajnu.

– Zar kralj nema lekare?

– Jeste, ima – odlučila je Regina da se umeša pokazujući upadljivo devojčici da čuti. – Samo treba sačekati njihov neuspeh.

– Vidim da si vrlo ubeđena.

– U neuspeh kraljevskih lekara? Ne sumnjaj u to.

Odvratio je pogled od svoje žene, kao i uvek, i osmehnuo se ćerki.

– Veseli me što si ovde – kazao je ne obazirući se na Reginu. – Kad god poželiš možeš da me nađeš u podrumu. On je...

– Ne zanima nas – prekinula ga je Regina. – Imamo posla – pozvala je Merse da pođu.

– Doći ću da vas vidim – ipak obeća devojčica. – Ne brinite – dodade prateći Reginu – naći ću ga. Na najhladnijem mestu u zamku, zar ne? – upita okrenuvši se, s osmehom na usnama.

Uzvratio joj je osmeh i stajao tako dok njih dve nisu zamakle iza ugla jednog hodnika. Tada mu se vratila misao: veštica. A ako je Regina veštica, nije želeo da razmišlja šta će biti s Merse ako uči od nje.

Pričalo se da je Margarida de Prades i dalje devica posle prve bračne noći, da kralj nije bio u stanju ni da prodre u nju. Mesec dana posle venčanja dobila je menstruaciju. Negde u to vreme u zamak Beljesguard je došlo poslanstvo predvođeno biskupom Kuzerana, dobrim govornikom i učenim pravnikom. Poslanstvo je odaslao Luj, kralj Napulja, oženjen Jolandom Aragonskom, ćerkom kralja Žuana i prema tome Martinovom nećakom.

Kralj Napulja, po biskupovim rečima, traži da njegov sin Luj, vojvoda od Kalabrije, star šest godina, unuk kralja Žuana, bude primljen na Martinov dvor i odgajen na njemu da bi se upoznao s katalonskim običajima pre nego što nasledi kralja na prestolu. Biskup je održao dug, briljantan govor tokom kog je kralj Martin zadremao, što je ozlojedilo govornika i zabrinulo prisutne, među kojima se nalazila i kraljica. Međutim, kad je biskup završio, monarh je odgovorio na njegove navode, jedan po jedan, i odbio predlog da ostavi krunu u rukama jedne grane francuskih vladara rečenicom koja je nasmejala njegovu suprugu a zatim i prisutne.

– Bog će mi pomoći da opet postanem otac zahvaljujući mojoj dragoj supruzi, budući da i ona i ja činimo, u granicama

mogućeg, sve što je u našoj moći da postanemo roditelji. – Kralj i kraljica su se zgledali dok su se dvorani smejali. – A nije samo Bog na našoj strani – nastavio je – pošto lekari tvrde da je lakše da se deca rode od oca u zrelim godinama i mlade majke nego od dvoje mladih supružnika.

Međutim, odbijanje francuskih zahteva samo je označilo početak trke za nasleđe prestola. Martin će dobiti sina, ili neće, ali dok ga ne dobije, pretendenti su imali zakonito pravo da traže krunu isto kao Francuz. Mali Luj, vojvoda od Kalabrije; Fadrike, vanbračni sin Martina Mladog; Alfonso, vojvoda od Gandije; Đaume, grof od Urgelja, i Fernando, infant Kastilje, svi su oni posedovali dokaze da su manje ili više u krvnom srodstvu s grofovskom kućom Barselone. Ali miljenik katalonskog naroda bio je Đaume od Urgelja, praunuk Alfonsa IV, oženjen Izabelom Aragonskom, ćerkom Pedra Svečanog i polusestrom samog kralja Martina, koja je takođe tražila krunu za sebe. Posle sinovljeve smrti, u julu 1409. godine, kralj Martin je imenovao grofa od Urgelja za svog namesnika i kraljevskog zastupnika, a to zvanje je istorijski pripadalo prestolonasledniku.

Luj Anžijski i Fadrike su bili dečaci kojima bi bilo potrebno regenstvo; vojvoda od Gandije – gotovo osamdesetogodišnji plemić. Prema tome, svi su oni bili pretendenti bez mogućnosti. Preostali su, dakle, grof od Urgelja i infant Fernando. Prvi, Katalonac, bio je zakoniti naslednik i potomak porodice s dubokim korenima u istoriji kneževine, i svi su oni bili plemići, kneževi, požrtvovani vojnici u odbrani svoje zemlje. Drugi je, zauzvrat, poticao od vanbračne loze koja se uspela na tron Kastilje, ali pre svega je bio Kastiljanac. Malobrojni su stali na stranu Kastiljanca, tuđinca, kad mu je rival bio Katalonac, grof od Urgelja.

Za to vreme je Martin, kao što je uveravao poslanika kralja Napulja, pokušavao da začne sina s mladom Margaridom, iako ga je gojaznost sprečavala da se spoji s njom, a pospanost

i groznice četvrtače od kojih je bolovao oduzimale su mu volju neophodnu da prevaziđe svoje probleme.

Kraljevski lekari su bili uporni, ali pred očiglednim su morali da zamuknu u času kad su žene iz kraljičinog okruženja, među njima i Regina, počele da preduzimaju mere i da je save-tuju. Tako su uobičajenim sredstvima, kao što je moglo biti Martinovo i Margaridino hodočašće u samostan Monserat da se mole Bogu za njenu plodnost, pridodati namirnice-afrodi-zijaci, masti i napici.

I Ugo je uzeo učešća u tome.

– Majka kaže – saopštila mu je jednog dana Merse, koja je imala običaj da pobegne u vinski podrum – da joj je potrebno ono vino što ste ga dali grofu, jedno veoma jako vino.

Ugo se setio rozea pomešanog s *aqua vitae*.

– Radi čega?

– Da podstakne kraljeve nagone – požurila je da kaže. – Majka veli da većina muškaraca i žena iz palate...

Pustila je da njene poslednje reči lebde u vazduhu smeška-jući se i namigujući. Ugo je odmahnuo rukom i zagledao se u nju. Postala je odrasla žena. Nekoliko časaka je mirno stajala i pustila da je zagleda, svesna da njen otac treba da potisne sliku milog deteta, kako ju je on još video.

Merse je znala kako izgleda žensko telo; radila je s njim. Nije joj bilo teško da se uporedi i pažljivo je odmeravala svoje grudi, obline, kukove, stidni predeo, noge. Pitala je Reginu kakve žene se sviđaju muškarcima i iznenadio ju je odgovor što ga je lekarka dala, ozbiljno, bez uvijanja: žene lepog lica i očiju; velikih, bujnih, čvrstih grudi; s dobrom guzom i lepim, tvrdim butinama, koje se njišu dok hoda. Žena ne sme biti bradata i debela, dodala je. „Oni žele da budemo ponizne, poslušne, čiste i uslužne, naročito u postelji“, dodala je.

– Kakve su mi oči? A lice? – zapitkivala je Merse oca, koji nikako da odgovori.

Sakrio je da mu je knedla zastala u grlu i prišao joj, uhvatio je za bradu i osmotrio kao da je ne poznaje, okrećući joj glavu levo-desno. Pročistio je grlo pa odgovorio.

– Najlepše su u celoj Barseloni...

– Oče!

– Kunem se. Nijedne druge nisu tako lepe. – Shvatio je da je retko kad u životu morao da upućuje komplimente nekoj ženi. Čak je i Dolsa češće laskala njemu nego on njoj. – Najlepše, jeste – ponovio je. – I...

– I?

– I prinčevi će se zaljubljevati u tebe.

– E pa, ovuda prolazi nekoliko njih i kao da nijednog ne zanimam.

To kao da je izgovorila Regina. Instinktivno je pogledao ćerkin nos. Ne. Mersein nos je pratio njene reči.

– Kćeri... – odbacio je laskav ton i obratio joj se ozbiljno. – Lepa si, prava lepotica. Ali zaboravi prinčeve, oni ti ništa neće dati, i gledaj da se u tebe zaljubi neki dobar čovek.

Merse se obisnula o njega.

– Vino? – upitala je pre nego što će izaći iz podruma.

– Dobiće ga.

– Oče, jednog dana ćete morati – iskoristila je priliku da zamoli, smelo, nestašno – da mi objasnite šta sadrži to vino kad se toliko sviđa svima.

– Napolje odavde! – uzviknuo je kroz smeh.

U zamku nije imao *aqua vitae*, a ni alembik, ali nije vino za kralja predstavljalo brigu što ga je skolila kad je opet ostao sam u podrumu. „Gledaj da se u tebe zaljubi neki dobar čovek“, maločas je posavetovao ćerku. Koji čovek će se zaljubiti u Merse kad on nije u stanju da isplati popriličan miraz za njeno venčanje? To je važno; važnije od ljubavi. Često je pomišljao na to, ali uvek bi naposljetku zanemario brige; ima vremena da sakupi miraz za Merse, pravdao se sebi. Ali godine su proletele i najednom se pred njim pojavila trinaestogodišnja žena, lepa, dakako,